

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

*En skola
i världsklass!*

Katarina Södra Skola
Katarina Bangata 41
116 39 STOCKHOLM

Kontaktperson

Kerstin Wärngård

08-508 42 412

kerstin.warngard@utbildning.stockholm.se

Läsglädje med lek och musik

Har du ibland elever som trots intensiv och långvarig träning inte lyckas med sin läsinläring? Kanske har du då undrat om det finns ett systemfel, att det kanske går att arbeta annorlunda? Är du en person som tycker om musik och är nyfiken på ett alternativt arbetssätt? Då är du välkommen till oss på Katarina Södra Skola för att se hur vi arbetar.

*En skola
i världsklass!*

Musik och lek i tydlig struktur

Redan under sexårsverksamheten uppmärksammar vi de elever som behöver en extra tal och språkstimulering. När de börjar i årskurs ett erbjuds de en plats i gruppen "Läsglädje med lek och musik". Deltagandet i gruppen stärker deras utveckling och förhindrar misslyckande och negativ utveckling.

I samarbete med skolans pedagoger i årskurs ett arbetar en speciallärare och en musiklärare med gruppen två lektioner i veckan i cirka fyra månader. Gruppen består av högst sex elever. Lektionerna har en enkel och tydlig struktur som upprepas och skapar trygghet. Varje lektion innehåller en blandning av spontanitet och lek varvat med koncentration och stillhet och inför varje ny bokstav, en dos spänning.

Med rytmer, ramsor, klangspel, sånger, rörelser och egna verser, väcks elevernas nyfikenhet och vilja att lära.

Samarbete med föräldrarna

Vi samarbetar med föräldrarna för att ytterligare stimulera elevernas utveckling. De får låna hem en kasse med böcker som de läser för sina barn. Läsningen följs upp med en lektion med bok-prat.

Resultat

Genom åren har vi sett många elever som fått en starkt självkänsla. Ängsliga elever som inte vågat tala i grupp eller inte talat alls har blommat upp. Arbetsättet i den lilla gruppen har gjort att de kunnat använda olika inlärningsvägar för att nå målen. Framstegen syns tydligt i de förbättrade LUS resultaten och i att kraven på/behoven av dyslexiutredningar minskat drastiskt.

Målgrupp

Vi vänder oss framförallt till:

Pedagoger som arbetar med elever från förskoleklass.

Pedagoger som arbetar med elever i årskurs 1-2.

Musiklärare och speciallärare/specialpedagoger som arbetar med de lägre årskurserna.

*En skola
i världsklass!*

Pedagogisk dokumentation

På Katarina Södra Skola erbjuder vi sedan år 2003 en verksamhet för de yngsta eleverna som behöver en extra tal- och språkstimulering. Målet är att alla elever på vår skola ska bli goda läsare. Vi som arbetar med eleverna är musiklärare Ann-Christin Cressell och speciallärare Kerstin Wärngård. Våra erfarenheter bygger på arbetet med dessa elever.

Bakgrund

Det hela började med att det var för många elever i årskurs 2 och 3 som inte nådde målen i svenska. Eleverna hade därmed fått dålig självkänsla och det var även svårt att få resurserna att räcka till. Tanken väcktes om att kunna arbeta mer förebyggande och även arbeta med elever i mindre grupper. Skulle musik, rörelse och improvisation stärka elevernas läs- och språkutveckling?

I skolverkets kursplaner och betygskriterier 2000 står det följande:

Musikämnet kan tjäna som konkret utgångspunkt och stöd för lärande i andra ämnen och för uppnående av skolans övergripande mål. Som stöd för elevens utveckling till självständig förståelse kunskap och färdighet i ämnet ligger språkämnen nära till hands. Musik och språk bygger på ljudkommunikation och har många beståndsdelar gemensamma.

Urvalet

Förskoleklasserna arbetar enligt Ingvar Lundbergs Bornholmsmodell. Eva Berg, skolans specialpedagog träffar förskoleklassernas elever redan på hösten. Då gör hon en kartläggning av den fonologiska medvetenheten. Efter kartläggningen arbetar pedagogerna med Bornholmsmodellen.

På våren görs en ny pedagogisk kartläggning, Diagnos från Läsgåvan A. Det är en diagnos som visar elevernas bokstavskännet och förmåga att läsa enstaviga ord och kortare meningar. Utifrån de resultaten väljs de elever ut som ska börja i vår grupp kommande höst. Det kan vara elever med svag fonologisk medvetenhet, osäkra elever eller elever med ett annat modersmål än svenska.

Martin Ingvar skriver i sin bok En liten bok om dyslexi:

Den fonologiska förmågan samvarierar starkt med läsförmågan. Mätningar av fonologisk medvetenhet kan alltså förutse om barn kommer att få läs- och skrivsvårigheter senare.

*En skola
i världsklass!*

Pedagogisk idé

Genom att vi besitter olika kompetenser och erfarenheter berikas och fördjupas vårt arbete. Eftersom eleverna kommer tidigt ”innan de har misslyckats” stödjer och stärker vi deras utveckling.

Vårt mål i samverkan med pedagoger i årskurs 1

Vi ger eleverna möjlighet att våga tro på sig själva och att se att de kan mer än de tror. Genom rörelser, rytm, sång, ramsor, improvisation, nyfikenhet, spänningsmoment, skapande av egna verser, illustrationer och högläsning ska alla elever nå målen i svenska för år 1.

Målen i Katarina Södra Skola för årskurs 1

Läsa	Jag kan läsa en enkel bok. Jag har kommit till punkt 10 på LUS-schemat.
Skriva	Jag kan skriva alla bokstäver i alfabetet. Jag kan skriva enkla meningar med versaler, punkt och mellanrum mellan orden.
Tala	Jag kan återberätta en händelse
Lyssna	Jag kan förstå enkla instruktioner i grupp.

Utveckling och måluppfyllelse

Vi har sett många elever blomma upp. Genom åren har vi träffat ängsliga elever som inte talat i stor grupp, en som inte talat alls och några som har haft svårt att ta kontakt med andra kamrater och vuxna. I den lilla gruppen har de blivit sedda. Eleverna har kommit till tals. Alla har varit med och bidragit till att arbetet gått framåt. Eleverna har fått använda sina förutsättningar och fått bekräftelse på att de kan och att alla är lika viktiga. Arbetsättet har gjort att de fått använda olika inlärningsvägar för att nå målet. Eleverna har tränat i vår grupp och fört över sina färdigheter till det stora sammanhanget.

I boken Musik och språk av Ulf Jederlund skriver han:

Barn som av någon anledning har svårigheter med sin talspråksutveckling, eller inte talar svenska på en svensk förskola kan omvänt utveckla en negativ kommunikativ identitet. ”Jag kan inte prata, jag kan inte uttrycka mig- alltså är jag tyst” Genom att erbjuda dessa barn en lustfyllt språklig utveckling, till exempel med musik och rörelse, kan man vända den negativa utvecklingen. Med de goda upplevelserna stärks den kommunikativa identiteten. ” Jag kan sjunga och dansa, jag kan uttrycka mig- alltså talar jag”.

*En skola
i världsklass!*

Arbetsmetod

Innan vårt arbete startar får föräldrar ett erbjudande om att deras barn får en plats i vår grupp. Där informerar vi också om målsättning, arbetssätt, periodens längd och praktiska frågor rörande bok-kassen och avslutningsfesten.

Arbetet med varje grupp sträcker sig över cirka fyra månader.

Gruppen består av högst sex elever. Varje grupp träffas två lektioner i veckan. Alla lektioner innehåller olika moment som upprepas varje gång. Denna upprepning av momenten gör att eleverna vet vad som ska hända och det gör att de blir trygga.

Lektion 1 är i musiksalen och den består av rörelse, rytmer, klangspel, sånger, improvisationsrap och eget skapande av en bokstavsvers.

Lektion 2 träffas vi i en liten lärosal. Då arbetar vi vidare med bokstavsversen. Då läser vi versen, letar veckans vokal, illustrerar versen, sjunger sånger. Eleven får också tillfälle att ensam läsa versen tillsammans med en av oss. Slutligen sätter eleven in versen i en mapp som senare blir deras egen dokumentation. Den kompletteras även med foton och sånger från våra lektioner.

Alla lektioner börjar med en hälsningsramsa där alla elevernas namn nämns. Vi slutar också alla lektioner med att sjunga en "kännavisa".

Töres Theorell skriver i sin bok, *Noter om musik och hälsa*:

I sociala upplevelser av musik är troligen så kallad multimodalitet en viktig princip. Björkvold diskuterar detta i förhållande till barnets utveckling. Barn tränar ofta rytmik både i form av ramsor och rörelser samtidigt, eftersom "en modalitet förstärker en annan". Han för fram starka argument för att rytmik och musik är mycket viktiga i det pedagogiska arbetet därför att dessa båda "modaliteter" även kan underlätta kognitiv inläring, till exempel matematik och språk.

Erfarenheter och vidareutveckling

Det vi upptäckte ganska tidigt i vårt arbete var, att om det blev för många eller för svåra moment blev eleverna osäkra. Det kunde vara för svåra sånger, för livliga lekar och för omfattande verser. Vi hade inte heller bestämt vem av oss som ledde lektionen. Det skapade en osäkerhet mellan oss vuxna. Eftersom vi kontinuerligt utvärderar vårt arbete har vi förenklat och förtydligat vårt upplägg.

I musiksalen leder Ann-Christin och Kerstin stöttar arbetet. I den lilla lärosalen leder Kerstin och då är det Ann-Christin som stöttar. Eftersom vi har en fast struktur så finns det även plats för elevernas spontana förslag. Det vi hade svårt att hitta var ett moment av stilla koncentration. Då upptäckte vi att arbetet med att spela på tonboxar en och en och i grupp utgjorde det momentet. Vi ser till att under lektionens gång varva lugna med rörliga aktiviteter.

*En skola
i världsklass!*

Arbetsmateriel

Vi använder djur som symboliserar veckans vokal. Vi har valt djur därför att de väcker känslor och är lätta att identifiera sig med. Det är stimulerande att göra improvisationer, dramatiseringar, hitta sånger och skriva egna verser när djuret är huvudperson. Barnen blir mycket engagerade och de tycker att det är spännande att se vilket som blir veckans djur.

Eleverna får även använda trummor, tonboxar, digitaltrumma, synthar och ballonger m.m. Versen som eleverna skapade lektion 1 finns skriven på blädderblock som vi pedagoger har illustrerat innan lektion 2 startar. Versen är även utskriven på A4 format som sedan illustreras av eleverna. Den blir underlag till elevernas versmappar.

Samverkan hem - skola

För att ytterligare stärka elevernas nyfikenhet och lust att lära sig läsa har vi startat ett samarbete med elevernas föräldrar. Föräldrar och barn får låna en "bok-kasse" som innehåller sex nya böcker. Det är både skönlitteratur och faktaböcker som föräldrarna läser för sina barn. Vi följer upp med "bok-prat". Varje familj byter böcker en gång och det gör att barnet under perioden på cirka fyra månader får lyssna på tolv nya böcker.

Skolplan i Stockholms stad skriver:

Läsning stärker såväl språkförståelse som fantasi. Boken är därför viktig i skolans arbete.

Fest

När eleverna slutfört sin versbok ger vi dem tillfälle att ytterligare stärka sin självkänsla genom att visa sitt arbete för sina föräldrar. Vi bjuder in till en avslutningsfest där föräldrarna får delta, höra eleverna sjunga, spela och läsa sina egna verser. Barnen växer av att bli sedda och bekräftade.

Kay Pollack skriver i sin bok Att välja Glädje
"I möten med andra människor är vi alla varandras lärare".

LUS Länk till LUS diagram (Excel-fil)

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

*En skola
i världsklass!*

Källor

Grundskolans kursplaner och betygskriterier 2000

Skolplan för Stockholms stad

Nya Lusboken, Birgitta Allard, Margret Rudqvist, Bo Sundblad

Läsgåvan, Lena Hultgren

Litteratur som vi har inspirerats av

Jon Roar Björkvold, Den musiska människan

Martin Ingvar, En liten bok om dyslexi

Ulf Jäderlund, Musik och språk

Kay Pollak, att välja Glädje

Kay Pollak, att växa genom möten

Töres Theorell, Noter om musik och hälsa

Övrigt

I tidningen Lära nr 2 år 2009 finns en läsvärd artikel om vårt arbetssätt.

Workshop

Vi välkomnar er till en workshop där ni får möjlighet att i mindre grupp aktivt delta och prova på de moment som ingår i våra lektioner. Det kommer att finnas tillfälle till frågor och diskussion. Ni kommer även att få underlag för de sånger som vi använder med våra elever. Det finns även tid till att se på elevarbeten och en liten fotodokumentation. Vi träffas efter lunch och arbetar i tre timmar. Så här kommer besöket att se ut.

Program

13.00-14.00 Musiksalen Workshop 14.30-15.30 Uppföljning av Workshopen

14.00-14.30 Kaffe med smörgås 15.30-16.00 Diskussion och frågestund

Tips ! Gärna bekväma kläder. Välkommen !!

